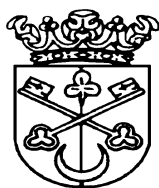

Beleidsnotitie:

Wet gemeentelijke
schuldhulpverlening

2012-2014

Gemeente
Boarnsterhim

Inhoudsopgave

	Blz.
Samenvatting	3
Aanleiding	4
1. Wet gemeentelijke schuldhulpverlening	5
1.1 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening algemeen	5
1.2 Wat verandert er voor de gemeente	
1.3 Afbakening gemeentelijke schuldhulpverlening	6
2. Definitie en basisvragen	7
2.1 Definitie integrale schuldhulpverlening	7
2.2 Basisvragen	7
3. De sociale opgave	8
3.1 Zelfredzaamheid	8
3.2 Onderdelen binnen integrale schuldhulpverlening	9
3.3 Doelgroep	11
3.4 Wacht- en doorlooptijd	13
4. Regie- en sturingsopgave	14
4.1 Regie	14
4.2 Rollen en verantwoordelijkheden	14
5. Financiële opgave	16
5.1 Financiën algemeen	16
5.2 Financiële sturing door regievoering	17

Bijlage A Productenboek

Samenvatting

In deze Beleidsnotitie Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wordt ingegaan op de verplichtingen die de per juli 2012 ingevoerde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening voor gemeenten met zich meebrengt.

Voor de gemeente Boarnsterhim wordt ingezet op de volgende beleidsuitgangspunten en -keuzes:

- Doel integrale schuldhulpverlening: de vaardigheden van iedere inwoner moeten dusdanig worden bevorderd dat hij uitkomt op zijn persoonlijk hoogst mogelijke “trede” van zelfredzaamheid.
- Doel materiële schuldhulpverlening: enerzijds het creëren van een situatie van financiële stabiliteit en rust. Anderzijds het geven van een schuldenvrije toekomst binnen een periode van 36 maanden of een beheersbare schuldsituatie.
- Doel immateriële hulpverlening: het creëren van een situatie waardoor materiële schuldhulpverlening succesvol kan worden ingezet.
- Doel preventie: voorkomen dat inwoners (weer) in een situatie komen waarin ze niet financieel redzaam zijn.
- Integrale schuldhulpverlening wordt geboden indien een inwoner niet in staat is zonder hulp van derden financieel redzaam te zijn. Het onderdeel preventie wordt aan alle inwoners aangeboden.
- Indien een inwoner zich meldt voor schuldhulpverlening wordt binnen maximaal 4 weken vastgesteld welke problematiek er speelt en welk traject wordt ingezet.
- Als er sprake is van een dreigende situatie wordt deze binnen maximaal 3 dagen opgepakt.
- Vanuit efficiency en budgettaire overwegingen wordt op basis van vastgestelde klantprofielen beoordeeld in hoeverre schuldenaren gemotiveerd en vaardig zijn. Uitvoering vindt plaats door de Kredietbank.
- Op basis van maandelijkse trajectrapportages en evaluaties per kwartaal vindt sturing op inhoud en financiën plaats

Aanleiding

De schuldhulpverlening is volop in beweging. Schuldenproblematiek kan onder andere leiden tot verzuim op het werk, het mislukken van re-integratietrajecten, huisuitzettingen, relatieproblemen en schooluitval. Door de economische crisis raken steeds meer mensen in financiële problemen en veranderen de aard en omvang van de schulden. Schuldhulpverlening wordt hierdoor complexer, terwijl de uitvoering veelal beter kan en gemeenten naar verwachting de komende jaren over minder middelen beschikken. Gemeenten staan voor de uitdaging om meer te doen met minder middelen.

Het voorkomen en wegnemen van drempels die de maatschappelijke- en arbeidsparticipatie van burgers belemmeren is een belangrijk uitgangspunt van ons beleid. Financiële problemen zijn een grote belemmering voor participatie. Mensen met schulden leven van dag tot dag, waardoor de capaciteit om andere problemen aan te pakken, beperkt is.

Reden temeer voor het Rijk om aandacht te besteden aan de schuldhulpverlening door gemeenten. Een en ander heeft geresulteerd in de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) waar gemeenten uitvoering aan moeten geven. De wet verplicht de gemeente dat ondermeer een beleidsnotitie wordt opgesteld op het gebied van integrale schuldhulpverlening. In deze beleidsnotitie wordt aangegeven welke visie Boarnsterhim heeft op de uitvoering van de wet, welke doelen we daarbij willen behalen en welke middelen we daarvoor beschikbaar willen stellen. Voorheen werd door de gemeente Boarnsterhim ook al vorm gegeven aan schuldhulpverlening. Voor de bestaande uitvoering verandert er dan ook niet veel.

1. Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

1.1 Wet gemeentelijke schuldhulpverlening algemeen

Belangrijk uitgangspunt van het kabinetsbeleid bij de invoering van de wet is het voorkomen en wegnemen van drempels die de participatie van burgers belemmeren. Het is economisch niet verantwoord en uit sociaal oogpunt niet wenselijk dat mensen buiten de samenleving komen te staan.

Aan de andere kant geeft de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening wel mogelijkheden om keuzes te maken. In paragraaf 3.3 en 5.1 van deze notitie worden de beleidsmatige keuzes die Boarnsterhim maakt, nader uitgelegd.

Het Rijk beoogt met de invoering van de Wgs een bodem in de gemeentelijke schuldhulpverlening te leggen. Het gaat dan om:

- het realiseren van de brede toegankelijkheid,
- het beperken van de wacht- en doorlooptijden,
- het realiseren van de integrale schuldhulpverlening,
- het geven van regie aan de gemeente,
- het op de politieke agenda zetten van de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Met de komst van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) per juli 2012 hebben gemeenten dan ook een zorgplicht gekregen op het gebied van integrale schuldhulpverlening en hebben ze expliciet de taak gekregen om regie te voeren en integraal beleid te ontwikkelen. Dat betekent dat niet alleen gewerkt wordt aan het oplossen of hanteerbaar maken van het schuldenprobleem, maar dat tegelijkertijd iets wordt gedaan aan de andere problemen waar de persoon mee te maken heeft. Deze problemen zijn namelijk veelal de medeoorzaak van het ontstaan van problematische schulden. Vanuit deze achtergrond wordt in de beleidsnotitie zoveel mogelijk aansluiting gezocht en/of rekening gehouden met gemeentelijk beleid op andere beleidsterreinen. Te denken valt aan zorg (verslaving, gezondheid), reïntegratie (werkloosheid), openbare orde (criminaliteit), welzijn (psychosociale hulpverlening), onderwijs (preventie) en armoedebeleid (terugdringen niet gebruik sociale voorzieningen).

1.2 Wat verandert er voor de gemeente?

Vanaf 2012 is de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) van kracht. De wet zorgt ervoor dat gemeenten een zorgplicht krijgen op het terrein van schuldhulpverlening. Door de komst van de Wgs krijgen inwoners formeel recht op integrale schuldhulpverlening. Voor onze gemeente is dat geen geheel nieuwe ontwikkeling. Integrale schuldhulpverlening is binnen onze gemeente sinds 2008 een onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening. Op deze manier worden gemeenten gedwongen goed na te denken over de uitvoering van schuldhulpverlening.

De Wet schrijft maar in beperkte mate voor hoe gemeenten de schuldhulpverlening moeten uitvoeren. In de Wet staan in ieder geval de volgende verplichtingen opgenomen;

Beleidsplan

Gemeenteraden zijn verantwoordelijk voor het opstellen van een beleidsplan dat richting geeft aan integrale schuldhulpverlening. Voor de gemeente betekent dit naast de nieuwe zorgplicht ook een herbezinning op het beleid. In het beleidsplan moet aandacht zijn voor preventie, nazorg en het integrale karakter van de hulpverlening.

Beleidsregels

Het college kan daarnaast beleidsregels opstellen die regelen onder welke omstandigheden de toegang tot schuldhulpverlening kan worden geweigerd.

Breed toegankelijk

De schuldhulpverlening moet breed toegankelijk zijn. Er worden geen groepen mensen op voorhand uitgesloten. Gemeenten mogen echter wel beleidsregels opstellen.

Wacht- en doorlooptijden

De wachttijd tussen de aanvraag en eerste gesprek (intake) is maximaal 4 weken. In het geval van bedreigende schulden is de wachttijd maximaal 3 werkdagen. Daarnaast wordt aan de klant een globaal inzicht gegeven in de doorlooptijd (het aantal weken tussen het eerste gesprek en het bereiken van resultaat).

1.3 Afbakening gemeentelijke schuldhulpverlening

Naast de Wgs en de veranderingen die de komst van deze wet met zich meebrengen, bestaan er nog een aantal andere regelingen, mogelijkheden voor mensen met schulden. Het betreft hier onder andere:

- Ondersteuning en begeleiding bij het regelen van (relatief eenvoudige) geldzaken vindt plaats via diverse (vrijwilligers) organisaties dan wel personen. Hierbij kan gedacht worden aan organisaties als Zienn, Mienskipsoarch, Talant, de Unie van Vrijwilligers of soms ook mantelzorgers.
- Vrijwillige bewindvoering: bij vrijwillige bewindvoering wordt een bewindvoerder ingeschakeld door degene die schulden heeft. De kosten van deze bewindvoering kunnen voor minima bekostigd worden vanuit de Bijzondere Bijstand bij gemeenten. Hiertoe kan door de bewindvoerder bij de gemeente een aanvraag ingediend worden. Over het algemeen betreft het hier bijvoorbeeld mensen met een verstandelijke beperking of recidivisten. Uitgangspunt van de bewindvoering is het beschermen van de persoon met schulden. Dit traject wordt ook wel samen met de gemeentelijke schuldhulpverlening het minnelijke traject genoemd.
- Bewindvoering op basis van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen. Uitgangspunt bij deze verplichte vorm van bewindvoering is dat eerst het minnelijke traject doorlopen moet zijn. Als de schuldenaar er in het minnelijke traject niet uitkomt met de schuldeisers, kan een aanvraag ingediend worden voor wettelijke schuldhulpverlening.

Bovenstaande vormen van (financiële) hulpverlening fungeren aanvullend dan wel als vangnet voor de gemeentelijke schuldhulpverlening. Maar maken niet direct deel uit van de gemeentelijke schuldhulpverlening op grond van de Wgs waar in deze notitie op ingegaan wordt.

2. Definitie en basisvragen

Zoals in het vorige hoofdstuk werd vermeld, moeten gemeenten een beleidsplan opstellen dat richting geeft aan de zorgplicht rondom integrale schuldhulpverlening. Daarbij moet er in ieder geval aandacht besteed worden aan de aspecten preventie, nazorg en het integrale karakter van de hulpverlening. Ook moet uit het plan blijken dat de schuldhulpverlening als basis breed toegankelijk is. Door het college kunnen echter wel beleidsregels opgesteld worden die regelen onder welke omstandigheden de toegang tot schuldhulpverlening kan worden geweigerd.

2.1 Definitie integrale schuldhulpverlening

Om richting te kunnen geven aan integrale schuldhulpverlening is het van belang om eerst de definitie te bepalen. Aangezien de Wgs niet aangeeft wat verstaan moet worden onder integrale schuldhulpverlening, wordt er voor gekozen om bij de definitie aan te sluiten bij de NVVK (vereniging voor schuldhulpverlening en sociaal bankieren). Deze definitie luidt:

“Integrale schuldhulpverlening is het actief ondersteunen van een inwoner bij het vinden van een oplossing voor zijn/haar financiële problemen, maar ook bij het vinden van een oplossing voor de eventuele oorzaken hiervan of voor omstandigheden die verhinderen dat de financiële problemen kunnen worden opgelost. Integrale schuldhulpverlening houdt daarnaast in dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat problematische schulden ontstaan”.

2.2 Basisvragen

Met de komst van de Wgs staat de gemeente grofweg voor drie basisvragen. Ten eerste moet worden bepaald wat de gemeente met schuldhulpverlening wil bereiken. Vervolgens moet worden nagedacht over wie verantwoordelijk wordt voor de uitvoering van de verschillende onderdelen van het beleid. Tot slot zal de gemeente moeten bepalen hoe de gemeente het beleid wil financieren. Deze 3 vragen “opgaven” worden in het vervolg van dit beleidsplan als volgt weergegeven;

1. De sociale opgave

Binnen de sociale opgave wordt aangegeven wat de gemeente wil bereiken met het beleid. Hierbij is het mogelijk om onderscheid te maken tussen verschillende doelgroepen. Oftewel; wat willen we gaan doen, voor wie en wat moet de uitkomst zijn?

2. De regie- en sturingsopgave

Door middel van de Wgs krijgt de gemeente een duidelijke regierol op het gebied van integrale schuldhulpverlening. In deze opgave zal duidelijk worden gemaakt hoe de doelstellingen vanuit de sociale opgave worden gehaald en wie daarin welke verantwoordelijkheid heeft.

3. De financiële opgave

In de financiële opgave zullen we ten slotte stil staan bij de financiële kaders en verantwoordelijkheden waarbinnen het beleid kan plaatsvinden.

In de volgende hoofdstukken van dit beleidsplan worden bovenstaande vraagstukken nader uitgewerkt.

3. De Sociale opgave

Het bevorderen van participatie is één van de voornaamste opgaven in het sociale domein van de gemeente. Ook de vastgestelde gemeentelijke visie in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) sluit hierbij aan en luidt als volgt;

“Alle inwoners van onze gemeente Boarnsterhim, jong, oud, gehandicapt of niet en ongeacht maatschappelijke of economische positie, nemen actief deel aan de samenleving en wonen zo lang mogelijk zelfstandig. Er is speciale aandacht voor kinderen/jongeren en ouderen.

Mensen doen mee aan de Boarnsterhimse samenleving op basis van eigen kracht en zorg voor elkaar. Zorg en aandacht voor elkaar is zowel gericht op de eigen sociale kring (gezin, familie, vrienden) als op de sociale omgeving zoals de buurt of het dorp. Vrijwilligers en mantelzorgers zijn actief en worden gewaardeerd.

De gemeente Boarnsterhim biedt ruimte aan initiatieven van burgers en organisaties en faciliteert haar inwoners met goede basisvoorzieningen en zorgt dat die voorzieningen voor iedereen toegankelijk zijn. Mensen die niet op eigen kracht kunnen meedoen, kunnen rekenen op ondersteuning onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Ook hier is het aanbod op maat en zoveel mogelijk gericht op het versterken van de eigen kracht van mensen.”

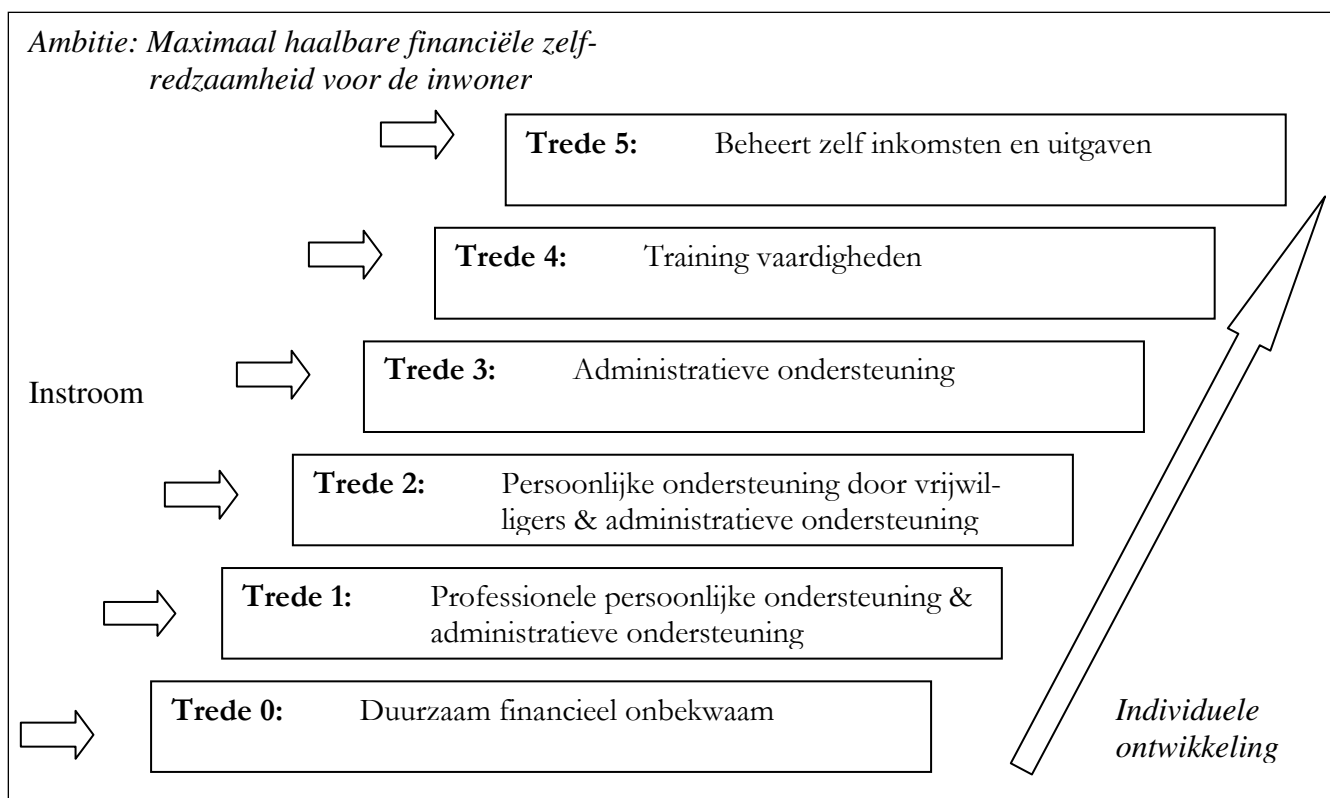
Wij willen dat onze inwoners kunnen meedoen aan het maatschappelijk verkeer. Het zelfstandig verwerven van inkomen door arbeid is de meest optimale vorm van participatie. Financiële problemen zijn vaak een belemmering voor participatie. En zoals ook in de visie van de WMO wordt aangegeven ondersteunt de gemeente daar waar mensen niet op eigen kracht kunnen participeren. Maar welke rol heeft integrale schuldhulpverlening hierin? Wat willen we bereiken met het beleid voor schuldhulpverlening? Op deze vragen wordt antwoord gegeven in de sociale opgave.

3.1 Zelfredzaamheid

Het gemeentelijke beleid is er op gericht om (sociale) uitsluiting zoveel mogelijk tegen te gaan. Dit is ook een belangrijke pijler van ons WMO- beleid. Eén van de belemmeringen die inwoners bij het meedoen ervaren, is schuldenproblematiek. Beleid in het kader van integrale schuldhulpverlening richt zich op deze belemmering.

De sociale opgave vanuit de Wgs is het verbeteren van de positie en de vaardigheden van personen die problematische schulden hebben. Dit kan door het bieden van een aanbod, producten en/of financiële middelen. Het doel van dit aanbod is het streven naar financiële zelfredzaamheid voor onze inwoners. Dit draagt bij aan de positieverbetering van mensen. Hoe hoger de inwoner klimt op de ‘schuldhulpverleningsladder’, des te zelfstandiger en meer zelfredzaam de inwoner kan participeren in de samenleving. Financiële zelfredzaamheid draagt dan ook bij aan de participatie van de inwoner. Financiële zelfredzaamheid kan worden gedefinieerd als het verantwoord besteden en beheren van inkomen (uit werk of uitkering) zodat problematische schulden worden voorkomen.

Het ‘klimmen’ op de ladder moet altijd het streven zijn. Hoe dit kan worden bereikt zal per inwoner verschillen. Het zelf beheren van inkomsten en uitgaven is de hoogste trede op de ladder. Voor sommige inwoners is het risico aanwezig dat zij nooit volledig financieel zelfredzaam zullen worden. Deze inwoners zullen zodanig worden ondersteund dat in ieder geval eerste levensbehoeften zijn gewaarborgd. De verschillende treden zijn in onderstaande figuur opgenomen.

Op grond van bovenstaande wordt als algemeen doel van integrale schuldhulpverlening het volgende gesteld:

De vaardigheden van iedere inwoner moeten dusdanig worden bevorderd dat hij uitkomt op zijn persoonlijk hoogst mogelijke “trede” van zelfredzaamheid.

3.2 Onderdelen binnen integrale schuldhulpverlening

Nadat op de vorige pagina's de definitie en het algemene doel van schuldhulpverlening zijn aangegeven, is het goed om ook doelstellingen te formuleren voor de verschillende onderdelen binnen integrale schuldhulpverlening. Integrale schuldhulpverlening bestaat uit de volgende onderdelen, die onderling met elkaar samenhangen;

1. Materiële schuldhulpverlening
2. Immateriële hulpverlening
3. Preventie

De uitvoering van de verschillende onderdelen van hulpverlening wordt uitgevoerd door verschillende organisaties onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Daarnaast zijn er nog diverse andere (vrijwillige) organisaties die een rol spelen bij hulpverlening.

Materiële schuldhulpverlening

Over materiële schuldhulpverlening wordt gesproken als er sprake is van een financiële hulpvraag. Het doel van dit type hulpverlening is ten eerste het creëren van financiële stabiliteit en rust. Voorkomen moet worden dat de schulden (verder) escaleren, waardoor bijvoorbeeld een crisissituatie kan worden voorkomen. De hulpvragen lopen sterk uiteen. Het kan hierbij gaan om het treffen van een schuldenregeling, het beheren van budgetten, het afgeven van verklaringen op grond van de faillissementswet etc..

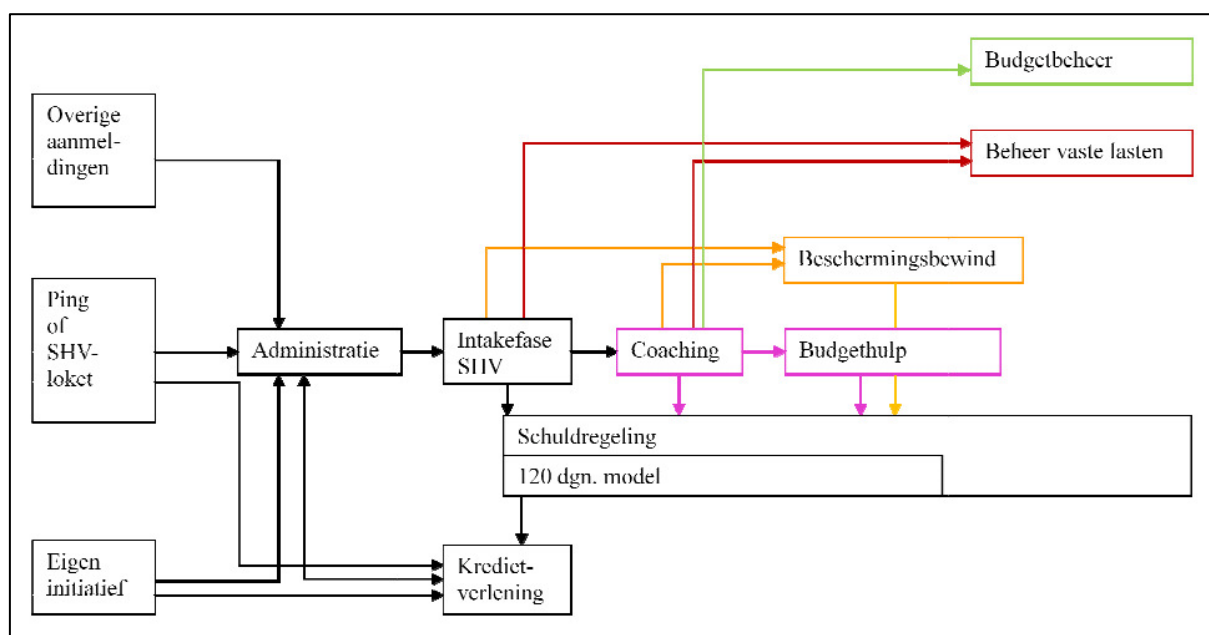
Nadat financiële stabiliteit en rust is behaald (indien nodig met behulp van immateriële hulpverlening), kan worden gewerkt aan het oplossen van de schulden. Uitgangspunt is dat schulden volledig betaald worden. Als dat niet mogelijk is en er sprake is van een zogenaamde problematische schuldsituatie wordt een schuldregeling tot stand gebracht waarbij het doel is om binnen maximaal 36 maanden een schuldevrije situatie te bewerkstelligen. In een aantal situaties is een schuldevrije toekomst niet haalbaar en is het doel het bereiken van een situatie waarin de schuldsituatie beheersbaar is en geen verdere verslechtering van de situatie optreedt. Concluderend kan het doel van materiële schuldhulpverlening als volgt weergegeven worden:

Het doel van materiële schuldhulpverlening is ten eerste het creëren van een situatie van financiële stabiliteit en rust en ten tweede het geven van een schuldevrije toekomst binnen een periode van maximaal 36 maanden of een beheersbare schuldsituatie.

De uitvoering van dit type hulpvragen wordt in Boarnsterhim verzorgd door Kredietbank Nederland. Het college van de gemeente Boarnsterhim heeft - op grond van de invoering van de Wgs- de Kredietbank formeel het mandaat verleend om de Wgs uit te voeren en namens het college uitvoeringsbesluiten te nemen. Dit is onlangs vastgelegd in een mandaatbesluit. In aansluiting op de verplichtingen die voortvloeien uit de Wet, draagt de Kredietbank ook zorg voor het naleven van de termijnen. De aanmelding bij de Kredietbank kan worden gedaan door de inwoner zelf maar kan ook plaatsvinden door andere partijen die bemoeienis hebben met de inwoner zoals de Sociale Dienst, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) etc..

De Kredietbank brengt in kaart wat nodig is om de situatie in eerste instantie stabiel te krijgen en op termijn op te lossen. Dit leidt uiteindelijk tot een plan van aanpak waarin wordt vastgelegd op welke wijze naar verwachting tot een oplossing van de problematiek gekomen kan worden.

In de bijlage is het productenboek opgenomen waarin de producten staan die de Kredietbank namens ons in onze gemeente aanbiedt. Onderstaand processchema geeft in het kort de werkwijze van de Kredietbank weer.

Immateriële hulpverlening

Vaak is het nodig dat naast de aanpak van de schulden ook moet worden gewerkt aan het wegnemen van belemmeringen die een oplossing voor de schuldenproblematiek in de weg staan. In dit kader wordt gesproken van immateriële hulpverlening. Een belangrijk uitgangspunt van de Wgs is dan ook dat de schuldhulpverlening een integraal karakter heeft. Immateriële hulpverlening kan een voorwaarde zijn om de materiële schuldhulpverlening succesvol te laten verlopen. Dit betekent niet dat beide onderdelen van schuldhulpverlening niet gelijktijdig kunnen worden gestart. De uitvoering voor dit type hulpvragen ligt over het algemeen bij het Algemeen Maatschappelijk Werk (of bijv. de GGZ). Het AMW begeleidt inwoners bij psychosociale problematiek, motivatie, gedragsverandering en ondersteuning. Het AMW werkt hierbij nauw samen met partners zoals de Kredietbank.

Omdat immateriële hulpverlening een belangrijk onderdeel is van materiële schuldhulpverlening draagt de gemeente zorg voor het afsluiten van een overeenkomst tussen AMW, de Kredietbank en de gemeente.

Het doel van immateriële hulpverlening is het creëren van een situatie waardoor materiële schuldhulpverlening succesvol kan worden ingezet.

Voor de volledigheid moet opgemerkt worden dat materiële hulpverlening de immateriële hulpverlening niet uitsluit. Beide vormen van hulpverlening kunnen ook gelijktijdig ingezet worden.

Preventie

Een ander belangrijk aspect bij integrale schuldhulpverlening is het voorkomen dat inwoners (opnieuw) problematische schulden krijgen. Dit wordt preventie genoemd. Met preventie wordt bewustwording beoogt zodat wordt voorkomen dat mensen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen. Primair draait preventie om het voorkomen dat inwoners schulden maken door ze te leren bewust om te gaan met financiële verplichtingen. Verder speelt mee het vroegtijdig onderkennen, opsporen en oplossen van schuldenproblematiek. Daarnaast is preventie ook belangrijk in situaties waarin mensen al eerder in een problematische schuldsituatie terecht zijn gekomen zodat terugval kan worden voorkomen. Een onderdeel van preventie is nazorg. Nazorg is het voorkomen dat inwoners opnieuw (dus na een schuldhulpverleningstraject) problematische schulden krijgen. De gemeente biedt op het gebied (met name via de GKB maar ook bijv. via Volwasseneneducatie of via de consultants Sociale Zaken) van preventie en schulden onder meer budgetbeheer, budgetcoaching, voorlichting bij zowel de uitkerings- als werkintake voor een uitkering en algemene voorlichting op scholen. Enerzijds vindt dit plaats via het aanbod van de Kredietbank maar ook via de consulten Werk, Inkomen en Zorg. Ook voor preventie en nazorg geldt dat hierin nog tal van andere (vrijwilligers) organisaties actief kunnen zijn.

Het doel van preventie is het voorkomen dat inwoners (weer) in een situatie komen waarin ze niet financieel zelfredzaam zijn.

3.3 Doelgroep

Integrale schuldhulpverlening is bedoeld voor inwoners van wie is te voorzien dat zij niet kunnen voortgaan met het betalen van hun schulden of die in een toestand verkeren dat zij zijn opgehouden te betalen. Door in te stemmen met de inhoud van bovenstaande is de integrale schuldhulpverlening breed toegankelijk (conform het uitgangspunt van de wet). Daarnaast wordt het onderdeel preventie aan alle inwoners aangeboden.

Integrale schuldhulpverlening wordt geboden indien een inwoner niet in staat is zonder hulp van derden financieel redzaam te zijn. Het onderdeel preventie wordt aan alle inwoners aangeboden.

Uitsluitingsgronden

Met de komst van de Wgs ontstaat een recht op integrale schuldhulpverlening. Dit recht ontstaat pas nadat namens het college van B&W de beslissing heeft genomen tot een aanbod van integrale schuldhulpverlening. Een beslissing van het college van B&W tot het doen van een aanbod of tot het weigeren van schuldhulpverlening is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Tegen een dergelijke beslissing is dan ook bezwaar en beroep mogelijk. De uitvoering hiervan is zoals eerder gemeld gemandateerd aan Kredietbank Nederland.

De wetgever geeft het college van B&W de ruimte om in beleidsregels nadere uitsluitingsgronden vast te stellen op basis waaraan een inwoner kan worden uitgesloten van schuldhulpverlening. Tot op heden was er geen aanleiding om uitsluitingsgronden vast te stellen op basis waarvan een inwoner uitgesloten kan worden van schuldhulpverlening. Gelet op de toename van het aantal schuldvragen in relatie tot het beschikbare gemeentelijke budget kunnen - vanuit budgettair oogpunt - niet alle aanvragen meer toegekend worden. Om deze reden is op basis van het rapport “Klantprofielen voor schuldhulpverlening” van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en ervaringen van Kredietbank Drenthe met Kredietbank Nederland gesproken over het toepassen van deze klantprofielen (zie bijlage Klantprofielen voor schuldhulpverlening, eindrapport). Hierbij wordt gekeken naar de efficiency en effectiviteit van schuldhulpverlening op basis van een beoordeling van motivatie en vaardigheden van schuldenaren. Op basis van een kwadrantbepaling (zie blz 35 van de bijlage Klantprofielen voor schuldhulpverlening) wordt gekeken of en in hoeverre energie gestoken kan/ moet worden in dossiers waarin van te voren gezien kan worden dat het niet gaat lukken. De beoordeling hiervan ligt bij de Kredietbank Nederland op basis van genoemde kwadrantbepaling en het mandaat dat het college hiervoor gegeven heeft. Afhankelijk van het aantal aanvragen dat binnenkomt bij de Kredietbank vindt (op basis van het beschikbare budget) een aanscherping dan wel verruiming plaats bij de beoordeling of het profiel van de betreffende klant al dan niet in aanmerking komt voor schuldhulpverlening. Uitsluiting van schuldhulpverlening vindt vooralsnog alleen plaats bij klanten die onvoldoende gemotiveerd zijn (en er geen reden is dat inzet op motivatie leidt tot voldoende verschil) én onvoldoende financieel vaardig (niet leerbaar) zijn. Op deze wijze kan de Kredietbank tevens monitoren dat binnen het door de gemeente toegekende budget gebleven wordt. Bij ongewijzigd beleid is de consequentie dat wachtlijsten oplopen of er een budgetoverschrijding plaatsvindt.

Alternatieven bij uitsluiting

Als op basis van de klantprofielen door de Kredietbank wordt besloten om een schuldenaar geen traject aan te bieden omdat het aanbieden van een traject op dit moment niet de meest efficiënte en effectieve aanpak geeft, betekent die niet dat deze klant vervolgens geen andere mogelijkheden heeft. Met een afwijzing wordt juist geconcludeerd dat in dit stadium een andere aanpak van een andere instantie effectiever en efficiënter is. Ter illustratie kunnen hierbij bijvoorbeeld de volgende situaties gelden:

- Klant X is verslaafd aan harddrugs en heeft schulden. Voor een effectieve aanpak van de schuldenproblematiek is het belangrijk dat Klant X eerst door van zijn verslavingsproblematiek afkomt en geholpen wordt door bijv. Verslavingszorg Noord Nederland.

- Klant Y heeft meervoudige psychische problemen. Voor de meest effectieve aanpak wordt de aanvraag in eerste instantie afgewezen en wordt betrokkene doorverwezen naar de GGZ.
- Klant Z heeft al meerdere malen schuldenproblematiek gehad en is hiervoor ook al meerdere malen bij de Kredietbank in traject geweest (recidive). Zonder blijvend resultaat. Bewindvoering is in deze een mogelijkheid.

Uitsluiting (permanent dan wel tijdelijk) van schuldenaren betekent uiteraard niet dat deze mensen aan hun lot overgelaten worden. Wel betekent het dat er effectievere betere methoden zijn voor hulpverlening. Doorverwijzing naar diverse andere mogelijkheden of organisaties is in dit kader dan ook cruciaal.

Vanuit efficiency en budgettaire overwegingen wordt op basis van vastgestelde klantprofielen beoordeeld in hoeverre schuldenaren gemotiveerd en vaardig zijn.

3.4 Wacht- en doorlooptijd

In artikel 4 van de Wgs is opgenomen dat indien een persoon zich tot de gemeente wendt voor schuldhulpverlening, binnen vier weken het eerste gesprek moet plaatsvinden waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. De wet legt geen sanctie op het behalen van deze termijn. Daarnaast is in de Wgs opgenomen dat de inwoner inzicht krijgt in het aantal weken tussen het eerste gesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld en het bereiken van het resultaat (doorlooptijd). De gemeente wil in principe geen wachtlijst binnen de integrale schuldhulpverlening. Hiervoor is de doelgroep te kwetsbaar. De gemeente streeft ernaar dat ook de beoordeling van de schuldenproblematiek - voor zover mogelijk in een specifiek dossier - binnen vier weken plaats vindt. Dit sluit aan bij het huidige beleid.

Indien een inwoner zich meldt voor schuldhulpverlening wordt binnen maximaal vier weken vastgesteld welke problematiek er speelt en welk traject kan worden ingezet.

De gemeente voldoet hiermee ook aan de Wet dwangsom (onderdeel van de AWB). Zoals eerder vermeld is de uitvoering hiervan gemandateerd aan Kredietbank Nederland.

Bedreigende situatie

Voor personen die zich in een bedreigende situatie bevinden is in de Wgs opgenomen dat die binnen drie werkdagen het eerste gesprek moeten hebben waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. Bij een aanmelding moet dan ook direct worden vastgesteld of hier mogelijk sprake is van een bedreigende situatie. Ondanks het opleggen van een wettelijke termijn van drie werkdagen stelt de wetgever geen sanctie op het niet behalen van deze termijn. In de wet wordt onder bedreigende situatie een gedwongen woningontuiming, beëindiging van de levering van gas, elektra of water of opzegging dan wel ontbinding van de zorgverzekering verstaan. Aan deze definitie voegen wij toe dat er in al deze genoemde situaties sprake moet zijn van een aangezegde datum waarop dit plaats gaat vinden.

Als er sprake is van een dreigende situatie wordt deze binnen maximaal 3 dagen opgepakt.

4. Regie- en sturingsopgave

Gemeenten worden verplicht integrale schuldhulpverlening aan te bieden en wij moeten ons over de uitvoering van de wet verantwoorden richting het Rijk. Om invulling te geven aan de rol van regisseur is het van belang dat we duidelijk aangeven wat we willen bereiken en wie de uitvoeringspartner(s) hiervoor zijn. In dit hoofdstuk wordt stil gestaan bij de rollen en verantwoordelijkheden van de gemeente en de verschillende uitvoeringsorganisaties die het beleid moeten vormgeven. Daarnaast wordt stilgestaan bij de wijze van sturing door de gemeente.

4.1 Regie

De gemeente is zoals gezegd de regievoerder. Regie heeft te maken met sturing, faciliteren en stimuleren van de uitvoerende organisatie(s).

- Sturen in de zin van opdrachtverstrekking en het bepalen van verantwoordingskaders.
- Faciliteren door middel van het beschikbaar stellen van de noodzakelijke middelen.
- Stimuleren door verantwoordelijkheid te delen, door ruimte te geven aan de professionaliteit en creativiteit.

Wat de gemeente wil bereiken is opgenomen in de sociale opgave, namelijk: alle inwoners dusdanig ondersteunen dat zij uitkomen op hun persoonlijk hoogst mogelijke 'vorm' van financiële zelfredzaamheid.

4.2 Rollen en verantwoordelijkheden

Om regie te kunnen voeren is het van belang dat er afspraken worden gemaakt over de beoogde resultaten en wie waarvoor verantwoordelijk is. In de huidige situatie zijn grofweg drie belangrijke spelers te onderscheiden:

- de gemeenteraad;
- het college van B&W en
- de uitvoeringsorganisaties

De gemeenteraad

De gemeenteraad voert regie op het strategische beleid. De gemeenteraad vult deze rol in dit geval in door het vaststellen van deze beleidsnotitie Integrale Schuldhulpverlening.

College van B&W

Het college voert regie op het tactisch beleid. De beleidsdoelen die door de raad zijn vastgesteld, worden vertaald in concrete uitvoeringsafspraken zodat er gericht sturing kan worden gegeven op de resultaten van de uitvoeringsorganisaties. In de huidige situatie zijn er verschillende uitvoeringsorganisaties actief op het gebied van integrale schuldhulpverlening. Omdat er sprake moet zijn van integraal beleid, maakt de gemeente als regievoerder afspraken met de uitvoeringsorganisaties over wie voor welk onderdeel verantwoordelijk is en hoe er samen gewerkt moet worden.

Uitvoeringsorganisaties

De uitvoeringsorganisaties voeren de regie op het uitvoeringsbeleid. De uitvoeringsorganisaties bepalen hoe de door de raad vastgestelde beleidsdoelen (die daar waar nodig door het college zijn vertaald in overeenkomsten worden gehaald). Met de individuele uitvoerders worden daarnaast afspraken gemaakt in een dienstverleningsovereenkomst. Deze afspraken worden minimaal één maal per 2 jaar geëvalueerd of eerder mocht hiertoe aanleiding zijn (bij bijvoorbeeld een grote toeloop op de schuldhulpverlening of het niet behalen van bepaalde afspraken). Eens per kwartaal vindt overleg over de algemene stand van zaken (evt. wachtlijst, budget, problematiek) plaats tussen de beleidsmedewerker Maat-

schappelijke Ontwikkeling van de gemeente en met de directie van Kredietbank Nederland.

De materiële schuldhulpverlening en preventie binnen de integrale schuldhulpverlening is belegd bij de Kredietbank. Hierdoor ontstaat een zuivere opdrachtgever (het college van B&W die hiertoe is gemandateerd door de gemeenteraad) en opdrachtnemer (de Kredietbank) relatie.

Het psychosociale onderdeel binnen de integrale schuldhulpverlening (immateriële hulpverlening) kan worden belegd bij het AMW. Net als bij de Kredietbank, neemt de gemeente al jarenlang producten af van het AMW. Het AMW heeft in deze periode een breed netwerk opgebouwd en is een bekende speler in het veld.

5. Financiële opgave

5.1 Financiën algemeen

Naast de sociale- en regieopgave ligt er een financiële opgave voor de gemeente. De financiële opgave is gericht op het behalen van de sociale ambities binnen de door de gemeenteraad beschikbaar gestelde financiële middelen. De financiële sturing op de integrale schuldhulpverlening is een middel dat moet bijdragen aan het realiseren van de sociale opgave. De zorgplicht binnen de Wgs zorgt er voor dat integrale schuldhulpverlening verandert van een dienst die geboden kan worden naar een plicht waarop de inwoner (in principe) recht heeft. Daarnaast zijn gemeenten verplicht om preventie een plaats te geven. De komst van de Wgs en de toename van schuldenproblematiek heeft het Rijk er echter niet toe bewogen om meer geld beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de wet. Integendeel!

Om financiële risico's zoveel mogelijk uit te sluiten worden afspraken gemaakt met de uitvoeringsorganisaties over de financiering van de integrale schuldhulpverlening wordt maandelijks door de GKB gerapporteerd over de instroom, het aantal trajecten, het soort traject en de kosten op basis van een afgesproken prijs per product. Zoals eerder vermeld vindt eens per kwartaal bespreking met de directie van de GKB plaats over de financiële stand van zaken.

In het jaar 2011 bood de gemeente integrale hulpverlening aan alle inwoners en dit heeft in 2011 in totaal € 120.000 gekost. Gemiddeld ging het hierbij om de financiering van 90 trajecten uitgesplitst naar:

Klanten met alleen beheer vaste lasten of budgetbeheer	30
Klanten met alleen budgethulp of budgetcoaching	30
Klanten met een vorm van inkomstenbeheer in combinatie met een schuldregeling	21
Klanten met alleen een schuldregeling	9

In het jaar 2012 staat echter nog maar een bedrag van € 100.000,- opgenomen in de gemeentelijke begroting voor integrale schuldhulpverlening. Reden voor het gegeven dat dit bedrag lager is dan in 2011, is dat het Rijk tot en met het jaar 2011 gemeenten nog een financiële compensatie verstrekke voor schuldhulpverlening.

Begin 2012 is na overleg met de Kredietbank een beschikking verstuurd waarin melding werd gemaakt van het maximaal te besteden bedrag van € 100.000,-. Zoals eerder in deze nota ook bij de uitsluitingsgronden vermeld is, blijkt het aantal aanvragen in de gemeente Boarnsterhim voor schuldhulpverlening inmiddels dusdanig hoog dat bij ongewijzigd beleid er naar verwachting eind dit jaar een tekort van circa € 40.000,- te zien zal zijn. Hetgeen waarschijnlijk ook een vervolg zal krijgen in volgende jaren. Om deze reden en vanuit efficiencyoverwegingen wordt er dan ook vanaf eind 2012 gebruik te maken van klantprofielen (zie ook paragraaf 3.3) op basis waarvan gekeken wordt of en op welke wijze een hulpaanbod vorm krijgt. In de praktijk zal er op jaarbasis aan circa 5 klanten geen traject aangeboden zal worden die normaalgesproken wel in aanmerking zouden komen. Feit blijft echter dat er bij schuldhulpverlening voor de overige aanvragen sprake is van een open-eindregeling waardoor de mogelijkheid tot overschrijding blijft bestaan.

Bij deze notitie is onder de noemer “productenboek” een overzicht opgenomen van de inhoud van de ingezette producten en achtergrond van de mensen in traject.

Schuldhulpverlening loont!

Door het uitvoeren van schuldhulpverlening, voorkomt de gemeente hoge kosten op andere terreinen. Elke euro die gemeenten besteden aan schuldhulpverlening, leidt tot gemiddeld twee euro aan kostenbesparing op andere plekken. Dit blijkt uit onderzoek dat het lectoraat Rechten van Hogeschool Utrecht en onderzoeksbureau Regioplan samen hebben uitgevoerd naar de kosten en baten van schuldhulpverlening. De grootste besparingen worden gerealiseerd door een kortere uitkeringsduur, met name bij de gemeentelijke sociale dienst. Een andere grote besparing is het voorkomen van huisuitzettingen van de schuldenaren. Het gaat o.a. om kosten die woningcorporaties maken bij huisuitzettingen en kosten voor het organiseren van maatschappelijke opvang. Andere kostenbesparingen vinden plaats bij de verslavingszorg en de GGZ. Het rendement van schuldhulpverlening is een gevolg van het gegeven dat veel schuldenaren ook kampen met niet-financiële problemen. De hoge schulden gaan samen met psycho-sociale problematiek, een verslaving, een tekort aan weerbaarheid of werkloosheid. Het aanpakken van de schulden leidt er toe dat schuldenaren op andere terreinen sneller de draad kunnen oppakken.

Uitvoering

De uitvoering van de integrale schuldhulpverlening wordt belegd bij een tweetal organisaties. Het betreft hier zoals eerder gemeld de Kredietbank Nederland en het Algemeen Maatschappelijk Werk. Met deze uitvoeringsorganisaties worden overeenkomsten gesloten waarin afspraken worden gemaakt over de tarieven die de uitvoeringsorganisaties mogen rekenen. De gemeenteraad stelt jaarlijks in de gemeentelijke begroting vast wat het college mag uitgeven aan integrale schuldhulpverlening. Met het AMW is een harde budgettaire afspraak gemaakt waardoor het budget niet overschreden wordt. Hoewel met de Kredietbank ook een jaarlijks maximaal te besteden bedrag is vastgelegd, blijft het hier een open-eind-regeling waarvoor wettelijke verplichtingen gelden. De toepassing van klantprofielen vindt plaats om een efficiënte inzet van middelen te bereiken en enigszins sturing te kunnen houden op het budget.

5.2 Financiële sturing door regievoering

In deze beleidsnota is opgenomen dat preventie het belangrijkste onderdeel is van integrale schuldhulpverlening. Het doel van preventie is dat wordt voorkomen dat onze inwoners in een situatie komen waardoor ze aanspraak moeten maken op materiële schuldhulpverlening (eventueel in combinatie met immateriële hulpverlening). Door te investeren in preventie willen wij de toeloop op de andere (per persoon duurdere) vormen van integrale schuldhulpverlening in de toekomst laten afnemen. Het is niet zo dat een investering in preventie in het ene jaar direct tot gevolg heeft dat de vraag naar materiële schuldhulpverlening in het daarop volgende jaar afneemt. Door middel van preventie investeer je in de toekomst. Door te investeren in preventie zal de financiële zelfredzaamheid toenemen en de vraag naar materiële (al dan niet in combinatie met immateriële) schuldhulpverlening afnemen. Deze preventieve investeringen kunnen deel uitmaken van o.a. het Jeugd-beleid, Gezondheidsbeleid, Onderwijsbeleid, het WMO-beleid en Openbare Orde en Veiligheid.

<p>Op basis van maandelijks trajectrapportages en evaluaties eens per kwartaal vindt sturing op inhoud en financiën plaats.</p>
--

Bijlage A Productenboek

Stabiliseren

Financiële stabiliteit biedt de meeste kans op een geslaagde schuldregeling én op een structurele oplossing van de financiële problemen. Bij het bereiken van die stabiliteit komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Crisisinterventie in verband met bedreigende schulden (in overleg met betrokkenen wordt per situatie beoordeeld wie actie moet ondernemen)
- Toelichting werkwijze Kredietbank, doorlopen van gegevens, achtergronden en ontstaan schulden
- Budgetanalyse, doorspreken financiële situatie en te maken keuzes om tot een sluitend budget te komen
- Orde en rust brengen in de financiële situatie
- Ontvangen van inkomen
- Betalen vaste lasten (huur, energie e.d.)
- Periodiek uitbetalen huishoudgeld
- Indien nodig het openen van een nieuwe bankrekening (convenant NVB)
- Voorbereiding treffen voor het opzetten van de financiële administratie
- Zonodig verwijzen naar andere hulpverlenende instellingen
- Afstemmen met andere hulpverlenende instellingen
- Met schuldeisers zal, waar mogelijk en noodzakelijk, in een vroeg stadium van de stabilisatieperiode worden samengewerkt (voorkoming uitzetting en afsluiting)
- Opstellen plan van aanpak
- Opstarten van Budgetcoaching

Budgetcoaching

- Het in eerste instantie volledig overnemen van de administratie
- Ontvangen van inkomen en (op basis van het vastgestelde budget)
- Betalen vaste lasten
- Reserveren voor diverse nota's
- Periodiek uitbetalen huishoudgeld
- Bestaand uitgavenpatroon in kaart brengen en beoordelen op mogelijkheden om het inkomen te verhogen (aanspraken financiële tegemoetkomingen) en uitgaven te beperken
- Opstellen jaarbegroting
- Opstellen maandbegroting (eventueel)
- In overleg met cliënt opstellen van uitgavenplan voor de komende periode(s)
- In maandelijks gesprekken samen de administratie doen
- Bespreken uitgavenplan van de afgelopen maand(en)
- Doornemen met cliënt van verrichte betalingen
- Hulpmiddelen aanreiken om het budget onder controle te houden
- Aanreiken hulpmiddelen om op lange termijn overzicht te houden over financiën en gevolgen van keuzes in bestedingspatroon
- Bespreken hoe om te gaan met "onverwachte" uitgaven
- Begeleide afbouw naar zelfstandig financieel beheer
- De Kredietbank zorgt dus voor betaling als het inkomen daadwerkelijk binnenkomt, en signaleert tijdig als er geen betaling mogelijk is.

Schuldregeling

- Completeren van het dossier (is alle informatie beschikbaar?)
- Opvragen ontbrekende informatie
- Beoordeling aanvraag op mogelijkheden schuldregeling
- Berekening vrij te laten deel van het inkomen

- Beoordeling financiële ruimte voor het aflossen van de schulden
- Beoordeling vermogenssituatie
- Vaststelling aard schuldsituatie
- Contact met cliënt naar aanleiding van het aanvraagformulier
- Verslaglegging bevindingen dossieronderzoek
- Opstellen van een schuldregelingsovereenkomst bij problematische schulden

Problematische schuldsituaties zonder problematische schulden (voor zover cliënt niet in staat is dit zelf te regelen):

- Aanschrijven schuldeisers
- Vervaardigen schuldoverzicht
- Betaalplan maken voor schuldeisers
- Voorstel tot betalingsregeling of herfinanciering verzenden
- Eventueel schriftelijke aanvraag borgstelling
- Onderhandelen met schuldeisers

Bij akkoord schuldeisers:

- Herfinanciering: voorbereiding kredietverlening en uitbetaling aan schuldeisers
- Betalingsregeling: doorbetaling aan schuldeisers
- Opstellen en laten tekenen van een schuldregelingsovereenkomst

Indien er geen akkoord met alle schuldeisers wordt bereikt, is er automatisch sprake van problematische schulden.

Problematische schulden, conform de gedragscode schuldregeling:

- Aanschrijven schuldeisers
- Vervaardigen schuldoverzicht
- Betaalplan maken voor schuldeisers
- Voorstel tot bemiddeling of sanering verzenden
- Eventueel schriftelijke aanvraag borgstelling
- Onderhandelen met schuldeisers
- Eventueel via advocaat een onderhands akkoord trachten af te dwingen

Bij akkoord schuldeisers:

- Sanering: voorbereiding kredietverlening en uitbetaling aan schuldeisers
- Bemiddeling: doorbetaling aan schuldeisers na vastgestelde periodes

Verzoekschrift

Indien geen akkoord met alle schuldeisers wordt bereikt, wordt op verzoek het verzoekschrift en de daarbij verplichte verklaring voor aanvraag toepassing wettelijke schuldsanering (WSNP) verzorgd.

Ping

Ping is een exclusief concept van de Kredietbank. Bij Ping wordt een “loket” ingericht dat onder eigen naam (dus niet onder de naam Kredietbank) vorm gegeven wordt op werkpleinen en bij gemeenten. Bij het loket kunnen mensen langskomen voor hun specifieke vragen op financieel gebied.

Aan de orde kunnen komen:

- Gevolgen van wijzigingen in persoonlijke of inkomenssituatie
- Inzichtelijk maken van inkomsten en uitgaven (budgetadvies)
- Advies over inkomensondersteunende maatregelen
- Ordenen administratie
- Aanvragen inkomensondersteunende maatregelen (hulp bij invullen formulieren)

Indien nodig wordt het eerste korte (vrijblijvende) contact gevolgd door een afspraak om specifiek persoonlijk advies te kunnen geven of om eventuele vervolgstappen voor te bereiden en te helpen zetten.